

W E E K B L A D

VAN HET

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR GENEESKUNDE.

N A S C H R I F T

OP DE REGELING VAN HET MEDISCH ONDERWIJS IN VERBAND MET DIE VAN
HET HOGER ONDERWIJS IN HET ALGEMEEN.

De rede, door den Heer WILLEUMIEB als aftredend Voorzitter der orde van Hoogleraren uitgesproken — *eene bladzijde uit de geschiedenis van het Athenaeum Illustre te Amsterdam* — heeft mij indachtig gemaakt op eene omissie, die ik wensch te herstellen.

In het aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gerichte adres van 13 Februari l.l. heeft de Senaat der Utrechtsche Hoogeschool, „bezorgd over de gevolgen der examina in zooveel verschillende vakken” als het Ontwerp voorschrijft, het behoud van het stelsel der testimonia, in schijn alleen gewijzigd, als *correctief* aanbevolen.

Ik ga een schrede verder en beschouw de toepassing van dat stelsel, binnen zekere grenzen, als noodzakelijk niet alleen, maar ook als in zich zelve volkomen doeltreffend.

Er zijn vakken, terecht bijkomende genaamd, welker speciëele beoefening voor een grondige kennis van het hoofdvak niet onmisbaar is; men denke aan de gerechtelijke geneeskunde en de geneeskundige policie, niet slechts voor juristen, maar ook voor medici, aan meteorologie voor natuur- en scheikundigen, aan de archeologie voor litteratoren, enz. — Wat heeft men in betrekking tot deze vakken te verlangen? Enkel en alleen, dat de meerderheid daarvan algemeene noties hebbe, en dat eenige weinigen, die zich door het eene of het andere bijzonder aangetrokken voelen, degelijke representanten worden van dat vak en de traditie er van onder ons bewareu. Dat nu wordt, getuige de ervaring, ten volle bereikt door een deugdelijk onderwijs, tot in zekere mate verplichtend gemaakt door het stelsel der testimonia. Eischt men in die bijkomende vakken een examen, dan bevordert men oppervlakkigheid in het hoofdvak, en daarin mag ze niet geduld worden. Het tentamen zelfs, door sommige Professoren op die vakken toegepast, werkt in mijn oog reeds nadeelig. Of zou het schaden, dat er enkelen onder door liepen, die er zoo goed als niets van weten? In betrekking tot die vakken is het niet de vraag, wat ieder er van weet, maar over welke som van kennis de maatschappij te beschikken heeft.

Met het behoud van het stelsel der testimonia — het zij in het voorbijgaan gezegd — zal voor het Athenaeum Illustre de status quo gehandhaafd blijven, en zullen zijne rechten alvast geëerbiedigd worden.

Maar zal het stelsel der testimonia behouden worden? — De vraag hangt samen met een andere: zal de regeling der examina geschieden buiten de organieke wet?

In mijne rede heb ik uit volle overtuiging daarop aangedrongen. Mijn voornaamste grond was deze, dat elke regeling, welke die ook zijn mocht, slechts voor een betrekkelijk korten tijd zou kunnen voldoen. Om dit aan te toonen, bracht ik eenige punten onder de aandacht (bl. 4 en 5), ten aanzien waarvan het niet raadzaam scheen zich aan banden te leggen: *daaronder nu had vooral een plaats verdiend de beslissing omtrent het stelsel der testimonia*. Sedert jaren bestreden, zag het niemand te zijner verdediging opstaan. En toch zoo klemmend waren de argumenten der tegenstanders niet. Door dezen werden „de misbruiken” van het stelsel breed uitgemeten, en dan heetten de Professoren „te gemakkelijk”; door genen werd het stelsel als „een onnoodige kwelling voor de studenten” gebrandmerkt, en dan waren de Professoren „te moeielijk”. Zoo keerden de bestrijders hunne wapenen tegen elkander. De waarheid was, dat het doel der testimonia niet door alle Docenten begrepen werd, en dat daarom de toepassing wel eens te wenschen overliet. En ziedaar den grond voor ontevredenheid en voor insinuatien van de ergste soort, die ten slotte het geheele stelsel zoo impopulair maakten, dat men den moed verloor, om het te verdedigen, en dat een Ak ademische Senaat het niet dan schoorvoetend — bloot als een correctief — durfde aanbevelen. Verwonderen kan het ons dan ook niet, dat het in het Wetsontwerp geen genade vond. En zoozeer men verwachten mag, dat de Senaten der Hoogeschoolen, na gezette overweging, zich er voor zouden verklaren, zoo weinig kans bestaat er, dat het, ook na talentvolle verdediging, al aanstonds in de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene meerderheid zou verwerven.

En toch — ik heb de overruiging, dat, mocht de Wet in al de opgenoemde vakken een examen voorschrijven, binnen weinige jaren de nadeelige gevolgen zouden aan het licht treden en herziening op dit punt met aandrang zou worden gevorderd.

„Op dezen oogenblik reeds”, zoo spreekt de Senaat der Utrechtsche Hoogeschool, „nu de Akademische examens veel minder in getal zijn en zich over veel minder vakken uitstrekken, wordt er niet ten onrechte geklaagd, dat de studie aan de Hoogeschoolen bijna uitsluitend zoogenaamde examenstudie geworden is, en dat het groote doel van het Universitair onderwijs, voorbereiding en vorming tot zelfstandige beoefening der wetenschap, slechts in zeer zeldzame gevallen meer wordt bereikt. Wat zal er dan,” zoo gaat hij voort, „indien dit gedeelte van het Wetsontwerp onveranderd wordt aangenomen, en dientengevolge zoowel het aantal als de omvang der examina nog aanmerkelijk wordt uitgebreid, in de toekomst van de studie aan onze Universiteiten moeten worden?”

En als de ondervinding nu in dien zin uitspraak zal hebben gedaan, zou het dan niet te betreuren zijn, dat een bijna onaantastbare Wet verbiedt hare lessen op te volgen?

Nog eens dan: „laat ons hopen, dat de Minister niet aan de wettelijke regeling zal vasthouden, nu de Tweede Kamer zelve verlangt daarvan afstand te doen.”

Utrecht, 15 December 1875.

F. C. DONDERS.